1. ספר בראשית פרק א'

א ב בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ: והארץ
היתה תהו ובהו וחשך על־פני תהום ורוח אלהים מרחפת
ג ד על־פני המים: ויאמר אלהים יהי־אור ויהי־אור: וירא אלהים
ה את־האור כי־טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך: ויקרא
אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי־ערב ויהי־בקר יום
אחד:

כ"ד

ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש
וחיתו־ארץ למינה ויהי־כן: ויעש אלהים את־חית הארץ למינה
ואת־הבהמה למינה ואת כל־רמש האדמה למינהו וירא
אלהים כי־טוב: ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו
וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל־הארץ ובכל־
הרמש הרמש על־הארץ: ויברא אלהים את־האדם בצלמו
בצלם אלהים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם: ויברך
אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את־הארץ
וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל־חיה הרמשת
על־הארץ: ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את־כל־עשב זרע
זרע אשר על־פני כל־הארץ ואת־כל־העץ אשר־בו פרי־עץ
זרע זרע לכם יהיה לאכלה: ולכל־חית הארץ ולכל־עוף
השמים ולכל רומש על־הארץ אשר־בו נפש חיה את־כל־
ירק עשב לאכלה ויהי־כן: וירא אלהים את־כל־אשר עשה
והנה־טוב מאד ויהי־ערב ויהי־בקר יום הששי:
א ויכלו השמים והארץ וכל־צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי
ב מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי מכל־מלאכתו
ג אשר עשה: ויברך אלהים את־יום השביעי ויקדש אתו כי
בו שבת מכל־מלאכתו אשר־ברא אלהים לעשות:

פרק ב'

ז וייצר יהוה אלהים את־האדם עפר
מן־האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה:
ח ויטע יהוה אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את־האדם אשר
ט יצר: ויצמח יהוה אלהים מן־האדמה כל־עץ נחמד למראה
י וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע: ונהר
יצא מעדן להשקות את־הגן ומשם יפרד והיה לארבעה
יא ראשים: שם האחד פישון הוא הסבב את כל־ארץ החוילה
יב אשר־שם הזהב: וזהב הארץ ההוא טוב שם הבדלח ואבן
יג השהם: ושם־הנהר השני גיחון הוא הסובב את כל־ארץ
יד כוש: ושם הנהר השלישי חדקל הוא ההלך קדמת אשור
טו והנהר הרביעי הוא פרת: ויקח יהוה אלהים את־האדם
טז וינחהו בגן־עדן לעבדה ולשמרה: ויצו יהוה אלהים על־האדם
יז לאמר מכל עץ־הגן אכל תאכל: ומעץ הדעת טוב ורע לא
יח תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות: ויאמר יהוה
יט אלהים לא־טוב היות האדם לבדו אעשה־לו עזר כנגדו:

פרק ג'

והנחש היה ערום מכל
חית השדה אשר עשה יהוה אלהים ויאמר אל־האשה אף
כי־אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן: ותאמר האשה
אל־הנחש מפרי עץ־הגן נאכל: ומפרי העץ אשר בתוך־הגן
אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמתון:

פרק ד'

ויאמר יהוה אל־קין למה חרה לך
ולמה נפלו פניך: הלוא אם־תיטיב שאת ואם לא תיטיב
לפתח חטאת רבץ ואליך תשוקתו ואתה תמשל־בו:

2. ישעיהו מ"ב

א הן עבדי אתמך־בו בחירי
ב רצתה נפשי נתתי רוחי עליו משפט לגוים יוציא: לא
ג יצעק ולא ישא ולא־ישמיע בחוץ קולו: קנה רצוץ לא
ד ישבור ופשתה כהה לא יכבנה לאמת יוציא משפט: לא
יכהה ולא ירוץ עד־ישים בארץ משפט ולתורתו איים
ה ייחלו: כה־אמר האל יהוה בורא השמים
ונוטיהם רקע הארץ וצאצאיה נתן נשמה לעם עליה ורוח
ו להלכים בה: אני יהוה קראתיך בצדק ואחזק בידך ואצרך
ז ואתנך לברית עם לאור גוים: לפקח עינים עורות להוציא
ח ממסגר אסיר מבית כלא ישבי חשך: אני יהוה הוא
ט שמי וכבודי לאחר לא־אתן ותהלתי לפסילים: הראשנות
הנה־באו וחדשות אני מגיד בטרם תצמחנה אשמיע
י אתכם:

יש' מ"ב

יז נסגו אחור יבשו בשת הבטחים בפסל האמרים
יח למסכה אתם אלהינו: החרשים שמעו והעורים
יט הביטו לראות: מי עור כי אם־עבדי וחרש כמלאכי אשלח מי
ראות כ עור כמשלם ועור כעבד יהוה: ראית רבות ולא תשמר פקוח
כא אזנים ולא ישמע: יהוה חפץ למען צדקו יגדיל תורה
ויאדיר:

ישעיהו מ"ג

ה אל־תירא כי אתך־
ו אני ממזרח אביא זרעך וממערב אקבצך: אמר לצפון תני
ולתימן אל־תכלאי הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ:
ז כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף־עשיתיו:
ח ט הוציא עם־עור ועינים יש וחרשים ואזנים למו: כל־הגוים
נקבצו יחדו ויאספו לאמים מי בהם יגיד זאת וראשנות
י ישמיענו יתנו עדיהם ויצדקו וישמעו ויאמרו אמת: אתם
עדי נאם־יהוה ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו
לי ותבינו כי־אני הוא לפני לא־נוצר אל ואחרי לא
יא יהיה: אנכי אנכי יהוה ואין מבלעדי מושיע:
יב אנכי הגדתי והושעתי והשמעתי ואין בכם זר ואתם עדי
יג נאם־יהוה ואני־אל: גם־מיום אני הוא ואין מידי מציל אפעל
יד ומי ישיבנה: כה־אמר יהוה גאלכם קדוש
ישראל למענכם שלחתי בבלה והורדתי בריחים כלם
טו וכשדים באניות רנתם: אני יהוה קדושכם בורא ישראל
טז מלככם: כה אמר יהוה הנותן בים דרך ובמים
יז עזים נתיבה: המוציא רכב־וסוס חיל ועזוז יחדו ישכבו בל־
יח יקומו דעכו כפשתה כבו: אל־תזכרו ראשנות וקדמניות
יט אל־תתבננו: הנני עשה חדשה עתה תצמח הלוא תדעוה
כ אף אשים במדבר דרך בישמון נהרות: תכבדני חית השדה
תנים ובנות יענה כי־נתתי במדבר מים נהרות בישימן
כא כב להשקות עמי בחירי: עם־זו יצרתי לי תהלתי יספרו:

3. מדרש רבה בראשית פרשה א'

ר' הונא ור' ירמיה בשם ר' שמואל בר ר' יצחק אמרו, מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר. משל למלך שהיה נשוי למטרונה אחת ולא היה לו ממנה בן, פעם אחת נמצא המלך עובר בשוק. אמר טלו מילנין וקלמין זו לבני, והיו הכל אומרין בן אין לו והוא אומר טלו מילנין וקלמין זו לבני, חזרו ואמרו, המלך אסטרולוגוס גדול הוא, אלולי שצפה המלך שהוא עתיד להעמיד ממנה בן לא היה אומר טלו מילנין וקלמין לבני. כך אלולי שצפה הקדוש ברוך הוא שאחר עשרים וששה דורות ישראל עתידין לקבל את התורה, לא היה כותב בתורה צו את בני ישראל, דבר אל בני ישראל.

4. מסכת חגיגה דף י"ב

א"ר אלעזר אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו כיון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנזו מהן שנאמר °וימנע מרשעים אורם ולמי גנזו לצדיקים לעתיד לבא שנאמר וירא אלהים את האור כי טוב *ואין טוב אלא צדיק שנאמר °אמרו צדיק כי טוב כיון שראה אור שגנזו לצדיקים (ז) שמח שנאמר °אור צדיקים ישמח

מסכת סנהדרין דף ל"ח

אמר רב יהודה א"ר בשעה שבקש הקב"ה לבראות את האדם ברא כת אחת של מלאכי השרת אמר להם רצונכם נעשה אדם בצלמנו אמרו לפניו רבש"ע מה מעשיו אמר להן כך וכך מעשיו אמרו לפניו רבש"ע °מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו *הושיט אצבעו קטנה ביניהן ושרפם וכן כת שניה כת שלישית *אמרו לפניו רבש"ע ראשונים שאמרו לפניך מה הועילו כל העולם כולו שלך הוא כל מה שאתה רוצה לעשות בעולמך עשה כיון שהגיע לאנשי דור המבול ואנשי דור הפלגה שמעשיהן מקולקלין אמרו לפניו רבש"ע לא יפה אמרו ראשונים לפניך אמר להן °ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול וגו'

5. רש"י, בראשית א'

(כו) נעשה אדם. ענותנותו של הקב"ה למדנו מכאן לפי שהאדם בדמות המלאכים נבראו ויתקנאו בו לפיכך נמלך בהם וכשהוא דן את המלכים הוא נמלך בפמליא שלו שכן מצינו באחאב שאמר לו מיכה (מלכים א' כב) ראיתי את ה' יושב על כסאו וכל צבא השמים עומד עליו מימינו ומשמאלו וכי יש ימין ושמאל לפניו אלא אלו מימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה. וכן (דניאל ד) בגזרת עירין פתגמא ובמאמר קדישין שאלתא אף כאן בפמליא שלו נטל רשות אמר להם יש בעליונים כדמותי אם אין כדמותי בתחתונים הרי יש קנאה במעשה בראשית: נעשה אדם. אע"פ שלא סייעוהו ביצירתו ויש מקום למינים לרדות לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומדת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן. ואם כתב אעשה אדם לא למדנו שיהא מדבר עם בית דינו אלא עם עצמו, ותשובתו כתובה בצדו ויברא את האדם ולא כתיב ויבראו:

מדרש רבה בראשית פרשה ח'

אמר ר' סימון בשעה שבא הקדוש ברוך הוא לבראת את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת כתים כתים וחבורות חבורות מהם אומרים אל יברא ומהם אומרים יברא. הדא הוא דכתיב (תהלים פה יא) חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו. חסד אמר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אמר אל יברא שכלו שקרים. צדק אמר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אמר אל יברא דכוליה קטטה. מה עשה הקדוש ברוך הוא נטל אמת והשליכו לארץ, הדא הוא דכתיב (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארצה. אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסיה שלך, תעלה אמת מן הארץ. הדא הוא דכתיב (תהלים פה יב) אמת מארץ תצמח

מדרש רבה בראשית פרשה י"ב

ה' אלהים, למלך שהיו לו כוסות ריקים. אמר המלך אם אני נותן לתוכן חמין הם מתבקעין, צונן הם מקריסין. ומה עשה המלך ערב חמין בצונן ונתן בהם ועמדו. כך אמר הקדוש ברוך הוא אם בורא אני את העולם במדת הרחמים הוי חטיה סגיאין, במדת הדין היאך העולם יכול לעמד, אלא הרי אני בורא אותו במדת הדין ובמדת הרחמים והלואי יעמד.

6. בן איש חי, חגיגה י"ב

עמד וגנזו לצדיקים, הא דבראו וגנזו אח"כ, ולא איחר בריאתו עד לעתיד, דהא הוא ידע זה מעיקרא, נ"ל בס"ד כדי שידעו הצדיקים שהם טורחים כדי ליקח מה שמוכן להם מכבר, ולא כדי שיכין להם אח"כ, אי נמי שצריך להשלים כל הבריאה מעיקרא, שכך גזרה חכמתו יתברך, דאין כל חדש תחת השמש. ועוד הכונה ללמד לבני אדם, שאם יש ביד אדם אור תורה, ורואה שיש בני אדם אינם מהוגנים, יגנוז הדברים בלבו ולא יגלם, כמ"ש בלבי צפנתי אמרתיך למען לא אחטא לך, וכזה יובן בס"ד מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, שגנזת את האור בשבילם, וא"ת למה בראו וגנזו יבראהו אח"כ כשיגיע זמנו, לז"א פעלת לחוסים בך נגד בני אדם, שבראו זה ויעשו כן כאמור. ומ"ש כיון שראה אור שגנזו לצדיקים מיד שמח, נ"ל בס"ד הצדיקים נקראו מלאכים, כמ"ש שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, וכה"א וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים והנה מספר אור ומספר מלאכים שהם הצדיקים, עולה מספר במ"ח:

7. מתוך הראי"ה קוק
ספר אורות, פרקי [illegible], עמ' קל"ג

כשהאידיאלים הנשגבים, העומדים במצב התהו, בשורש הנשמה ומקור שאיפותיה, מתגבלים בגבול וגדר ידוע, — מיד הם מתקדרים ויורדים מחביון־עוז. הם מקבלים יתרון מעשי ותפיסת־יד של פעולה על־ידי הגדרתם, אבל הטהר העליון שהיה להם לפני התגלמותם בגדרם המיוחד חדל מהם. נצטמצמה האורה, יורדת היא לפעמים מאד מחסנה ומגיעה עד מחשכים בצמצומה לצורך הערכת מהותה. נשארה עמם אז תעודתם: להביאם, אחרי אשר באו לכלל מעשה ונעשו לענינים שהעולם המעשי אחוז בהם, אל אותה מדרגת הגבה והזכון ולאותה ההתרחבות הכמותית והאיכותית, שהיתה להם בהיותם עדיין בריקום עולמם הציורי. הצלחת דרכם זו תלויה בצביון ההתגלמות. אם לא נתעבתה כל־כך ואם לא ירדה מעז מרומה מרחק גדול יותר מדאי, אז דרך התשובה העליונה פתוחה לפניה ותוכל בבטחה למצא דרכים ונתיבות סלולות, אשר ידריכו אותה אל מעלת הויתה הנאצלת.

עמ' קל"ג

אבל סוף־כל־סוף תנצח האהבה האנושית הכללית את הרשעה הסובבתה, האהבה הלאומית המרכזית של כנסת־ישראל תבער בעז־גבורתה את כל קוציה, וממקורה האלהי תינק כבימי־כלולותיה, וברכוש גדול של איתניות, של הגדרה מעשית, של קוים ושרטוטים רבים המעשירים את אפיה, תשתל במקום־בית־חייה. כליה הנשברים ישובו ויתוקנו, נצוצי הטהרה אשר נפוצו ישובו ויתלקטו אחד אל אחד, ממרום חביון האידיאל הכללי של היצירה כולה ישוב להגלות אור ישראל, אשר בטהרתו ועזוזו ישוב לטהרה את האידיאל האנושי. וביסוד החביון של צדקת־עולמים תפרח חבצלת־השרון ותפיץ קרני אורה והדרה מקרבה לכל אפסים.

www.machonmeir.org.il ערוץ מאיר - הערוץ שלי ליהדות